

■ *Paraules que surten als exercicis escrits*

amic, antic, ca, cadena ,cama, cames, camí, camina, caminen, camió, camp, campana, cap, capa, capità, capsa, Catalina, coa, coca, col/s, cola, colom, conte, cococ, copes, cuc, cuina, escala, escola, escolten, mecl!, mosca, sac, taca, tic-tac, toca, to-toc

clau-s, clic, Climent, clínica, clip-s, clip-clop, closca, clots

■ *Altres paraules amb les lletres anteriors + c que es poden treballar*

antic, cacauet, cada, caic, calent-a, caliu, camia, can, cas, català, cau, coco, coet, colom, colònia, cop (colp a Eivissa), còpia, Cosme, costa, cotó, cou, cul, dic, disc, discos, duc, escolta, mac, mecànic, mica, moc, moca, oca, pel·lícula, pic, pica, plàstic, poc, puc, sec/a, s'escapa, suc, tan...com, tanca

aclucar, Clementina, esclops

■ *Aspectes fonètics*

Amb la lletra **c** representam el fonema /k/ que és oclusiu, velar i sord. La seva articulació no és clara a la vista. Quan pronunciam [k]:

- tenim la boca un poc oberta, la llengua s'ha fet enrere i toca el fons del paladar;
- fem una petita explosió;
- sona molt fluixet; tot sol quasi no pot sonar; necessita anar seguit de vocal, r o l.

Es diferencia del fonema /t/ perquè en aquest l'explosió es fa amb la punta de la llengua, tocant les dents.

Es diferencia del fonema /g/ perquè en aquest acompanyam l'explosió de la vibració de les cordes vocals (sonoritat).

Proposam anomenar aquesta lletra la «lletra de ca».

■ Aspectes ortogràfics

La lletra **c** sona [k] només quan va davant **a**, **o**, **u**, i a final de paraula. Per a escriure [ke] i [ki] ho feim amb el dígraf **qu**, que treballarem pròximament.

Hem de tenir present que amb la vocal neutra la grafia és insegura. Per això, en aquest estadi de l'adquisició de l'ortografia hem de considerar correcta (com a ortografia natural) la grafia *quemió* per *camió*, però en canvi no *cemió*.

Els mestres escriurem sempre amb correcció per a anar afavorint l'adquisició de l'ortografia per memòria visual.

■ La grafia

Minúscula: amunt, amunt, enrere, fa mig cercle i va a donar la mà a la lletra següent.

Majúscula: mig cercle; tendrem esment que comencin per dalt.

■ Activitat clau: Fer una coca

Coca de poma

Ingredients:

- 1 iogurt natural
- 3 ous, prèviament batuts
- 1 mesura (com el iogurt) plena d'oli
- 1 mesura i mitja de sucre
- 3 mesures de farina
- 1 sobre de llevat en pols
- 1 polsim de sal
- 1 polsim de canyella
- ratlladura de llimona
- 2 pomes

Elaboració:

Es van mesclant els ingredients: primer la farina i el llevat, i després s'hi van afegint els altres, d'un en un. Quan tenim una mescla homogènia l'abocam en un motlo ben untat amb mantega. Les pomes, pelades i tallades a trossets, les posam al damunt cobrint la mescla. Ho posam al forn ben calent. Ha de coure a foc lent aproximadament tres quarts d'hora.

■ Exemples de frases per a llegir

Un nin du una taca a sa cama.

Un ca escolta com sona una campana.

Na Catalina té un plat blanc.

■ Locucions

- Estar més content que un **ca** amb un os.
- Esser fred com el nas d'un **ca**.
- Cercar na Maria per la **cuina** (ficar-se en coses que no caldria).
- Quedar com una **coca** (estar esclafat).
- No sentir-se ni una **mosca**.
- Pujar la **mosca** al nas.
- De **cap** a peus.
- **Cames** ajudau-me, o cames me valguen.
- Anar com un **coet**.
- **Camina**, caminaràs.

■ Refranys

- Cada **ca** coneix son amo.
- La **capa** tot ho tapa.
- Qui no té **cap** que tengui **cames**.
- Mal **camí**, passar-lo prest.
- Qui va tot sol **camina** com vol.

■ Endevinalles

- Si damunt un arbre hi ha quatre ocells i amb una pedrada en tomen dos, quants en queden?
(**Cap**, perquè els altres dos han fuit.)
- Quin és l'animal que menja amb la **coa**?
(Tots, perquè per a menjar no se la lleven.)
- Quina és la cosa més bona de fer quan es té oli?
(una **taca**)
- Quin és el nom d'un animal que tant es pot llegir del dret com del revés?
(**cuc**)
- Una vella amb una dent arreplega tota la gent.
(la **campana**)

- En què s'assembla un porter a un elefant?
(Tots dos tenen **claus**)
- Petita com una rata, com un lleó guarda la casa.
(la **clau**)

■ Cançons

A dins un bosc cantava

(Cançó popular)

A dins del bosc cantava
un cucut amb gran afany.
De dalt d'un roure altíssim
cridava el seu company:
Cu-cut, cu-cut
cu-cut, cu-cut, cu-cut!

Musical notation for the song 'A dins un bosc cantava'. It consists of three staves of music in G major and 2/4 time. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody begins with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, B4, A4, G4, and a quarter rest. The lyrics under the first staff are: 'A dins del bosc can- ta- vauncu- cut amb gran a- fany. De dalt d'unroure al-'. The second staff continues the melody with quarter notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, and a quarter rest. The lyrics are: 'tís- sim, cri- da- ya el seu com- pany: cu- cut, cu- cut, cu- cut, cu-cut, cu-'. The third staff continues with quarter notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, and a quarter rest. The lyrics are: 'cut. Cu- cut, cu- cut, cu- cut, cu- cut, cu- cut, cu- cut.'

(Música transcrita per Pere Cortés)

Cap pelat titina

(Cançó popular)

Cap pelat titina,
sense cap cabell,
arròs amb tomàtiga
i pebre vermell.

Musical notation for the song 'Cap pelat titina'. It consists of two staves of music in G major and 2/4 time. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody begins with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, B4, A4, G4, and a quarter rest. The lyrics under the first staff are: 'Cap pe- lat ti- ti na, serr- se cap ca- bell, ar-'. The second staff continues the melody with quarter notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, and a quarter rest. The lyrics are: 'ròs amb to- mà- ti- ga i pe- bre ver- mell.'

(Música transcrita per Xesc Crespi)

Sa coa de na Maimona

(Cançó popular)

Sa coa de na Maimona
ja no li fa reguinyol.
Ai joi, digui, digui, doi,
dugu, dugu, dum
fam, fam, fam,
fum, fum, fum.

Musical notation for the song 'Sa coa de na Maimona'. It consists of three staves of music in G major and 3/8 time. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. The melody begins with a quarter rest, followed by quarter notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, and a quarter rest. The lyrics under the first staff are: 'Sa co- a de na Mai- mo- na ja no l'hi'. The second staff continues the melody with quarter notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, and a quarter rest. The lyrics are: 'fa re- gui- nyol. Ai doi, di- gui di- gui doi, du- gu du- gu'. The third staff continues with quarter notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, and a quarter rest. The lyrics are: 'dum, fam, fam, fam, fum, fum, fum.'

(Ens la va ensenyar Perico Garau, de Palma. Música transcrita per Xesc Crespi)

Clip, clop

(Lletra de F. Bofill, A. Puig i F. Serrat. Música d'Ireneu Segarra)

Clip, clop,
clip, clop,
clip, clop, clop! (bis)

Tenc un cavall.
És de cartó.
El meu cavall
és el millor!

Resolament.

Clip, clop, clip, clop, clip, clop, clop! Tenc un ca- vall. És de car-
tó. El meu ca- vall és el mi- llor!

(Juguem cantant 1. Publicacions de l'Abadia de Montserrat)

Poesies

Un camí,
quina cosa tan curta de dir
i tan llarga de seguir.
(Josep M. De Segarra)

Veig un caminet
per entre les vinyes.
A on em durà
si jo l'en seguia?
Ningú m'ho pot dir
sinó el que el sabia.
Saber un caminet
fa molta alegria.

(Francesc Pujols)

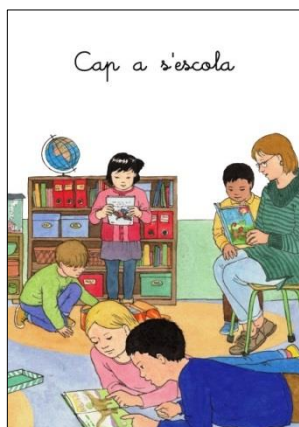
Embarbussaments

- En cap cap cap el que cap en aquest cap.
- Que te creus que te crec?

Contes per a explicar

- «El camí que no duia enlloc», de Gianni Rodari. *Contes per telèfon*, Editorial Joventut.

Contes per a llegir tots sols

Cap a l'escola

Llibre setè de la col·lecció *Ansa per ansa*.

Autora: Elisabet Abeyà Lafontana

Il·lustracions: Aina Bonner Eisenberg i Flavia Constanza Gargiulo Rosa

Edició: INSTITUCIÓ FRANCESC DE BORJA MOLL

■ Jocs

Joc de l'oca

Poden jugar-hi per grups. Quan anem a parar a una casella on hi hagi una oca direm: «D'oca a oca i tir perquè em toca». Quan anem a parar a una casella on hi hagi un dau direm: «De dau a dau i tir perquè em plau». I quan anem a parar a una casella on hi hagi un pont direm: «De pont a pont i tir perquè tenc sort».

■ Altres activitats

Acudit

Un senyor que només té cinc cabells va a la perruqueria perquè el pentinin. El perruquer li demana:

- Com vol el pentinat?

I el senyor respon:

- Em pot fer retxa enmig, tres cabells cap a un costat i dos cap a l'altre.

Mentre l'estava pentinant, li cau un cabell. El perruquer, tot preocupat, es disculpa:

- Oh, perdó, senyor! M'ha caigut un cabell!

I el senyor li contesta:

- No es preocupi. No té gens d'importància. Em posi dos cabells a un costat i dos a l'altre.

El perruquer el continua pentinant i van caient tots els cabells del senyor fins que només en queda un. Aquí el perruquer, molt amoïnat i molt empegueït, li diu:

- Senyor, ja només li queda un cabell!

I el senyor, més tranquil que mai, li respon:

- No es preocupi! Tot cap enrere i coa de cavall!

Exemples de frases per al dictat:

Un camió ple de pomes. Sa sopa és calenta. En Tomeu cau de cul.